

สรุปและแนวทางพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมบรีเวณลุ่มน้ำแม่กลอง

1. สรุป

บรีเวณลุ่มน้ำแม่กลองเป็นบรีเวณหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการรองรับการขยายตัวของแหล่งอุตสาหกรรมในระดับภาค เพราะมีปัจจัยส่งเสริมการผลิที่สำคัญหลายประการ คือ ก้านที่ตั้งของบรีเวณลุ่มน้ำแม่กลองที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งตลาดและวัตถุดิบที่สำคัญของประเทศ ลักษณะภูมิประเทศซึ่งเป็นที่ราบลุ่มน้ำ เหมาะกับการพัฒนาความเจริญในก้านทาง ๆ โครงข่ายเส้นทางคมนาคมที่มีลักษณะมั่นคงถาวร สามารถติดต่อกภายในภาคและนอกภาคได้สะดวกและรวดเร็ว การกระจายตัวของแหล่งวัตถุดิบที่มีความอุดมสมบูรณ์ในท้องถิ่น ทั้งวัตถุดิบที่เป็นผลผลิตเกษตร และที่ไม่ใช่ผลผลิตเกษตร ซึ่งจะดึงดูดให้โรงงานที่ก้องการใช้วัตถุดิบเหล่านี้เข้ามาตั้ง ก้านบรีเวณพื้นฐานที่มีความจำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมโดยเฉพาะก้านพลังงานไฟฟ้า ซึ่งบรีเวณลุ่มน้ำแม่กลองมีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอ เพราะลักษณะภูมิประเทศที่อ่านวยให้ ตลอดจนแหล่งน้ำซึ่งมีปริมาณน้ำมาก ได้แก่ น้ำในแม่น้ำแม่กลองและแหล่งน้ำบาดาล ซึ่งมีจำนวนมากและคุณภาพดี จากปัจจัยส่งเสริมการผลิที่ดังกล่าว มีผลให้โรงงานอุตสาหกรรมบรีเวณลุ่มน้ำแม่กลองมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น และมีรูปแบบการกระจายตัวตามแนวเส้นทางคมนาคมสายเพชรเกษมและสายธนบุรี-ปากท่อ เป็นสำคัญ โดยมีอำเภอกะหุ่มเป็นศูนย์กลางหลักของอุตสาหกรรมประเภทสิ่งทอ เหม อโลหะ และโลหะพื้นฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มในการพึ่งพาวัตถุดิบและตลาดภายนอกภาคมากกว่า เพราะตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และอำเภอบ้านโป่งเป็นศูนย์กลางหลักของอุตสาหกรรมประเภทอาหาร ไม้ ผลิตภัณฑ์โลหะ และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการให้บริการและพึ่งพาวัตถุดิบและตลาดภายในภาคมากกว่า เนื่องจากมีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมภายในภาค

จากรูปแบบแหล่งอุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลองที่มีการขยายตัวกว้าง ทำให้เกิดผลกระทบและปัญหาต่อบริเวณลุ่มน้ำแม่กลองในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ซึ่งสรุปผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ปัญหาการกระจายตัวของพืชไร่ ซึ่งเป็นวัตถุดิบไกลจากโรงงานอุตสาหกรรมมากเกินไป ทำให้ค่าขนส่งวัตถุดิบมาสู่โรงงานมีราคาสูง
2. ปัญหาโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งส่วนใหญ่พึ่งพาวัตถุดิบภายนอกภาค ทำให้อุตสาหกรรมภายในภาคขาดการเชื่อมโยงกัน ไม่มีอุตสาหกรรมพื้นฐานรองรับ อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นใหม่
3. ปัญหาการขยายตัวของเศรษฐกิจบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งสืบเนื่องมาจากปัญหาโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมภายในภาคกับการขาดศูนย์กลางกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคมภายในภาค
4. ปัญหาการอพยพออกนอกภาคของประชากรบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง เพราะไม่มีแหล่งรองรับแรงงานภายในภาค
5. ปัญหาที่โรงงานอุตสาหกรรมเองประสบ ได้แก่ ปัญหาเรื่องตลาดเงินทุน และการขาดแคลนแรงงานฝีมือ
6. ปัญหาคุณภาพแวดล้อมน้ำเน่าเสียในแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนและการสูญเสียทางเศรษฐกิจในสาขาประมง เกษตรกรรม และคุณภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงไป

เพื่อให้อุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลองมีการขยายตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเจริญในด้านอื่น การวางแผนพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมจึงมีความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้อุตสาหกรรมมีการขยายตัวในรูปแบบที่เหมาะสมในอนาคต

2. แผนพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง

2.1 วัตถุประสงค์ การวางแผนพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1.1 เพื่อให้อุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลองมีรูปแบบการขยายตัวอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต และมีความเหมาะสมกับปัจจัยการผลิตที่เอื้ออำนวยให้ ซึ่งจะเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในภาคได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด

2.1.2 เพื่อให้อุตสาหกรรมสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจขึ้นในภาค โดยให้มีความเชื่อมโยงกับการผลิตในสาขาเกษตรกรรม การค้าและบริการ เกิดการขยายตัวของแหล่งงานภายในภาค รายได้ประชากรเพิ่มสูงขึ้น และลดปัญหาการอพยพออกนอกภาคของแรงงานลง

2.1.3 เพื่อลดปัญหาและผลกระทบในด้านต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมที่มีต่อบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง

2.2 นโยบายการวางแผน

2.2.1 จัดรูปแบบการกระจายตัวของแหล่งวัตถุดิบภาคเกษตร (Zoning) ให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประเภทอุตสาหกรรมที่รองรับพาวัตถุดิบภาคเกษตร จากบริเวณพื้นที่โดยรอบ

2.2.2 พัฒนาเมืองหลักขึ้นเป็นศูนย์กลางกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมภายในภาค ซึ่งจะมีผลให้โครงสร้างเศรษฐกิจภายในภาคมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น เกิดการเชื่อมโยงกันและพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

2.2.3 ให้มีการสร้างบริการพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภายในภาค

2.2.4 ในด้านโครงสร้างอุตสาหกรรมควรสนับสนุนให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมพื้นฐาน อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในภาค และอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูงให้เกิดขึ้น ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเรื่องตลาดและเงินทุน

2.2.5 มีการควบคุมผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมของโรงงาน อุตสาหกรรมที่มีเขตพื้นที่โดยรอบ โดยเฉพาะปัญหาน้ำเสียในแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเจริญในด้านอื่น สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงไป

2.3 มาตรการการดำเนินการ

- นโยบายการจัดรูปแบบการกระจายตัวของแหล่งวัตถุดิบภาคเกษตร สามารถดำเนินการได้ดังนี้

ก. กำหนดเขตการเพาะปลูกผลผลิตเกษตรที่เป็นวัตถุดิบของโรงงาน อุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ อ้อย มันสำปะหลัง และสับปะรด โดยพิจารณาถึงที่ตั้งโรงงาน ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เขตเกษตรเศรษฐกิจซึ่งมีการกำหนดชนิดของพืชที่ปลูกในพื้นที่ต่าง ๆ และระยะทางการขนส่งระหว่างโรงงานกับแหล่งวัตถุดิบ ทั้งนี้โดยให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานของกระทรวงเกษตร และกรมโรงงาน อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกันวางแผนการกำหนดเขตเพาะปลูกพืชไร่ดังกล่าว ซึ่งได้มีการกำหนดเขตปลูกอ้อยเพื่อลดค่าขนส่งวัตถุดิบมาสู่โรงงานในบริเวณ 12 อำเภอ คือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี หนองบัว หนองมะคา พนมทวน บ้านโป่ง โพธาราม จอมบึง เมืองนครปฐม กำแพงแสน คอนคาบอง สองพี่น้อง และอู่ทอง และกำหนดเขตปลูก สับปะรดในบริเวณ 5 อำเภอ คือ อำเภอชะอำ ในจังหวัดเพชรบุรี อำเภอเมืองกาญจนบุรี ปรามบุรี และหัวหิน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับมันสำปะหลังซึ่งเป็นวัตถุดิบของ โรงงานมันเส้นมันเม็ด ยังไม่มีการกำหนดเขตเพาะปลูก เนื่องจากอุตสาหกรรมมันเส้น มันเม็ด ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็ก และมีการกระจายตัวอยู่บริเวณแหล่งวัตถุดิบ แต่ในระยะต่อไปถ้าอุตสาหกรรมดังกล่าวขยายตัวมากขึ้น ก็ควรจะมีการกำหนดเขตเพาะ ปลูกเช่นเดียวกันกับอ้อยและสับปะรดดังกล่าวข้างต้น

ข. มีการลงทุนสร้างเส้นทางคมนาคมเพิ่มขึ้นเพื่อให้การขนส่ง วัตถุดิบมาสู่โรงงาน มีความคล่องตัวและประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง

- นโยบายพัฒนาเมืองหลักเพื่อเป็นศูนย์กลางกระจายความเจริญทาง เศรษฐกิจและสังคมภายในภาค สามารถดำเนินการได้ดังนี้

ก. ให้มีการพัฒนาอำเภอเมืองราชบุรีขึ้นเป็นศูนย์กลางหลักของ ภาค เพื่อกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม สินค้าและบริการภายในภาค และเพื่อเป็นศูนย์กลางการแปรรูปผลผลิตภายในภาค ซึ่งจะช่วยให้มูลค่าเพิ่มสูงขึ้นและ รายได้ตกอยู่ในภาคอย่างเต็มที่ อิทธิพลของกรุงเทพมหานครที่มีต่อบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง

ลดลง เศรษฐกิจภายในภาคจะขยายตัวกว้างขึ้นในสาขาการผลิตต่าง ๆ เพราะสามารถพึ่งพาสินค้าและบริการต่าง ๆ ภายในภาคได้มากขึ้น จากแนวทางพัฒนาภาคตะวันตก ได้กล่าวถึงความเหมาะสมของการพัฒนาอำเภอเมืองราชบุรีขึ้นเป็นศูนย์กลางกระจายความเจริญภายในภาค เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีประชากรในลำดับสูง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางถนน รถไฟ และทางน้ำ ซึ่งเชื่อมโยงจากภาคใต้ไปสู่ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นยังเป็นบริเวณที่ตั้งอยู่ห่างจากเขตอิทธิพลของกรุงเทพมหานครมากกว่าจังหวัดอื่น

ข. เพิ่มขีดความสามารถของบริการพื้นฐานทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ถนน ไฟฟ้า ประปา การระบายน้ำ และการกำจัดขยะ ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี เพื่อให้มีประสิทธิภาพดีพอในการให้บริการและรองรับความเจริญเติบโตที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้จะต้องมีการประสานงานกันระหว่างเทศบาล กรมโยธาธิการ และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

- นโยบายการสร้างบริการพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภายในภาค

นโยบายการสร้างบริการพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภายในภาคที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางคมนาคม ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การระบายน้ำและการกำจัดขยะ ทั้งนี้โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ ได้แก่

กรมทางหลวงและกรมโยธาธิการ ร่วมกันวางแผนสร้างถนนในบริเวณที่จะมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ควรมีการเพิ่มปริมาณไฟฟ้าให้เพียงพอับความต้องการภายในภาค

การประปาส่วนภูมิภาค ควรขยายเขตบริการน้ำประปาเพิ่มขึ้นเพื่อใช้อุปโภคและบริโภคเป็นสำคัญ รวมทั้งสามารถรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมบางส่วนด้วย

องค์การโทรศัพท์ ควรมีการขยายกำลังความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อให้
ให้บริการแก่โรงงานอุตสาหกรรมได้ทั่วถึง

เทศบาลและสุขาภิบาล ควรร่วมมือกันปรับปรุงการกำจัดขยะ ห่อ
ระบายน้ำและถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบ

- นโยบายด้านโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งควรสนับสนุนให้มีการลงทุน
ในอุตสาหกรรมพื้นฐาน อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในภาค และอุตสาหกรรมที่มีการจ้าง
งานสูง ให้เกิดขึ้นในภาค ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเรื่องตลาดและเงิน
ทุน ซึ่งสามารถดำเนินการโดย

ก. ให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ผลผลิตส่วนใหญ่สามารถ
ใช้เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ได้หลายประเภทให้เกิดขึ้นในภาค เช่น
อุตสาหกรรมเคมี ผลิตภัณฑ์เคมีต่าง ๆ ตลอดจนอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้วัตถุดิบภายใน
ภาค และอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทอาหาร ไม้
การทอผ้า เป็นต้น อันจะเป็นผลให้เกิดการเชื่อมโยงกันในสาขาอุตสาหกรรมและการ
เกษตรกรรม

ข. ปัญหาเรื่องตลาดรัฐควรให้ความช่วยเหลือในด้านการหาตลาด
ให้สินค้าอุตสาหกรรม มีการลดหย่อนในศ่านภาษี เพื่อให้สินค้ามีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถ
แข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้

ค. ปัญหาเรื่องเงินทุน อุตสาหกรรมที่มีปัญหาเรื่องเงินทุนส่วนใหญ่
จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีแนวการพัฒนาสูง
ได้แก่ เครื่องเคลือบดินเผา เครื่องสุขภัณฑ์ การทอตัวดึงรถยนต์ และการยอຍหิน
เนื่องจากขาดแหล่งเงินทุน จึงจำเป็นต้องกู้เงินจากเอกชนมาลงทุน มีผลให้ต้นทุนการผลิต
สูง ดังนั้นรัฐควรช่วยเหลือโดยจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำให้ ทั้งนี้เพื่อให้
อุตสาหกรรมนั้น มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นและสามารถดำรงอยู่ได้

- นโยบายด้านการควบคุมผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมของโรงงาน
อุตสาหกรรมที่มีผลต่อพื้นที่โดยรอบ โดยเฉพาะปัญหาน้ำเสียในแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งก่อให้เกิด
เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความเจริญในค่านอื่นและสภาพ

แวดล้อมเสื่อมโทรมลงไป ซึ่งสามารถดำเนินการโดย

ก. ควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำเสียให้มีการทำน้ำให้สะอาด เพื่อลดความสกปรก และความเป็นพิษลงก่อนปล่อยน้ำทิ้ง ซึ่งในปัจจุบันกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดสร้างโรงกรองน้ำเสียสำหรับโรงงานน้ำตาล ซึ่งที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นผลให้ความเน่าเสียในแม่น้ำแม่กลองลดความรุนแรงลง

ข. ให้มีการจัดรูปแบบอุตสาหกรรมประเภทที่ทำให้เกิดมลภาวะในก้นเสียง อากาศเสีย และน้ำเสีย โดยกำหนดเขตการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ไม่ให้มีการขยายตัวในบริเวณที่ประสบปัญหามลภาวะอยู่แล้ว ส่วนในบริเวณที่ยังไม่มีปัญหามลภาวะก็ให้มีการขยายตัวได้ แต่จะต้องมีการควบคุมมิให้สภาพแวดล้อมเสีย ซึ่งในการแก้ปัญหาที่ก้นเสียง รัฐบาลมีนโยบายกำหนดให้ทั้งโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานที่มีมลภาวะก้นเสียง ควรตั้งในบริเวณที่มีพื้นที่กว้างพอควร เพื่อลดความดังของเสียงที่ออกไปภายนอก และควรตั้งโรงงานห่างจากแหล่งชุมชนหนาแน่น ตลอดจนปรับปรุงระบบการผลิตที่ช่วยลดความดังของเสียงลงหรือให้มีการติดตั้งระบบกรองเสียงขึ้นภายในโรงงาน สำหรับโรงงานที่มีมลภาวะก้นอากาศเสีย ก็ควรตั้งโรงงานให้มีการกระจายตัวจากกลุ่มโรงงานที่มีอากาศเสีย เพื่อมิให้เกิดการรวมตัวของอากาศเสียในพื้นที่เฉพาะแห่งมากเกินไป นอกจากนี้ควรตั้งในบริเวณที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งชุมชน และให้มีการติดตั้งอุปกรณ์กรองอากาศเสียขึ้นในโรงงาน

การกำหนดที่ตั้งโรงงานที่มีปัญหามลภาวะก้นล่าง ในบางพื้นที่รัฐอาจกำหนดเป็นแนวนโยบายเพื่อให้โรงงานปฏิบัติตาม แต่ในบางพื้นที่ที่มีปัญหามลภาวะรุนแรง รัฐอาจตั้งเป็นกฎหมายหรือพระราชบัญญัติควบคุมให้มีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อลดปัญหามลภาวะลง นอกจากนี้รัฐอาจตั้งเกณฑ์มาตรฐานของมลภาวะให้โรงงานปฏิบัติ ซึ่งไม่ควรจะมีมาตรฐานสูงเกินไปจนโรงงานปฏิบัติไม่ได้ เกิดการหลีกเลี่ยงข้อกำหนดดังกล่าว และเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมภายในภาค

ค. จัดสร้างนิคมอุตสาหกรรมซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีผลให้ควบคุมปัญหามลภาวะโรงงานอย่างได้ผลอีกด้วย เนื่องจากโรงงานมีการรวมตัวอยู่ในบริเวณเดียวกัน ทำให้สามารถประหยัด

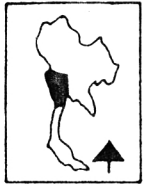
การลงทุนในการกำจัดของเสียลงได้ ซึ่งในปัจจุบันรัฐได้มีโครงการจัดสร้างนิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาครขึ้นที่ตำบลโคกมะขามและคอกกระบือ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีเนื้อที่โครงการประมาณ 2,000 ไร่ ค่าพัฒนาประมาณ 360 ล้านบาท คาดว่าจะมีโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 100 - 150 โรง และมีคนงานประมาณ 15,000 คน โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ บริเวณชานเมืองของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันมีโรงงานน้ำเสียเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับแหล่งชุมชน จึงกำหนดให้มีโรงกำจัดน้ำเสียกลางขึ้น และมีมาตรการควบคุมระบบสภาพแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ในท่านอื่น ๆ เช่น เสียง ฝุ่นละออง กลิ่น และควันทที่เป็นพิษ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเดือดร้อนต่อแหล่งชุมชนและเพื่อเป็นพื้นฐานรองรับอุตสาหกรรมใหม่ที่ไม่นำเสีย ให้มีการรวมตัวในบริเวณเดียวกัน

2.4 รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง

จากแผนพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมที่ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวนโยบาย และมาตรการการดำเนินการดังกล่าวประกอบกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงาน สามารถกำหนดรูปแบบการกระจายตัวของแหล่งอุตสาหกรรม บริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง ได้ดังนี้ (แผนที่ 44) กล่าวคือ

2.4.1 อุตสาหกรรมที่ควรมีที่ตั้งในบริเวณที่เป็นแหล่งวัตถุดิบและวัตถุดิบเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อการเลือกที่ตั้ง โรงงานเหล่านี้จึงควรกระจายตัวอยู่ในบริเวณที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ อุตสาหกรรมที่มีที่ตั้งใกล้แหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ ได้แก่

ก. น้ำตาล มีการกระจายตัวอยู่ในบริเวณอำเภอดำรงมะเดื่อ บ้านโป่ง และสามชุก เนื่องจากได้มีการกำหนดให้พื้นที่โดยรอบ 12 อำเภอ เป็นแหล่งปลูกอ้อยที่สำคัญของบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง ได้แก่ อำเภอมืองกาจนาบุรี ท่าวุ้ง ทามะกา พนมทวน บ้านโป่ง โทหาราม จอมบึง เมืองนครปฐม กำแพงแสน คอนทุม อู่ทองและสองพี่น้อง นอกจากนั้นโรงงานน้ำตาลยังต้องการใช้น้ำมากในขบวนการผลิต จึงมีผลให้รูปแบบของโรงงานน้ำตาลมีการรวมตัวอยู่ในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน

รูปแบบที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณ ลุ่มน้ำแม่กลอง

ใกล้แหล่งวัตถุดิบ

- 1. ป่าตาล 2. มันเส้น
- 3. อาหารสัตว์ 4. ปลากระป๋อง
- 5. สับประดกระป๋อง 6. ไม้ 7. กระดาษ
- 8. ปูนซีเมนต์ 9. ย่อยหิน คุศทราย

ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ตลาดภายนอก

- 10. สิ่งทอ 11. เคมี 12. เครื่องจักรยนต์

ใกล้ศูนย์กลางคมนาคม

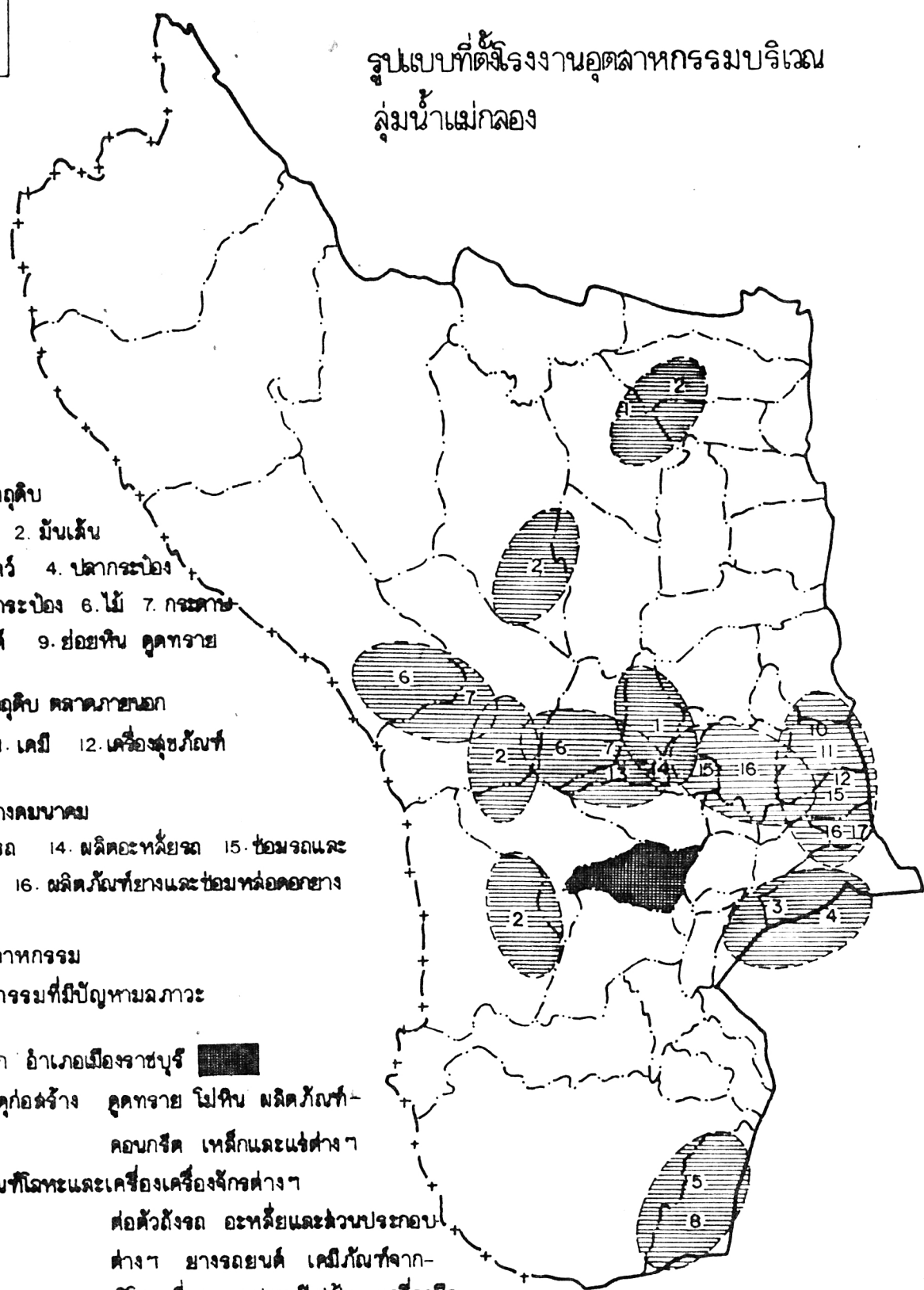
- 13. ต่อตัวถังรถ 14. ผลิตอะไหล่รถ 15. ซ่อมรถและ
เครื่องยนต์ 16. ผลิตกังหันยางและซ่อมล้อดอกยาง

เขตนิคมอุตสาหกรรม

- 17. อุตสาหกรรมที่มีปัญหามลภาวะ

เขตเมืองหลัก อำเภอเมืองราชบุรี

- 18. ผลิตวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ คุศทราย ไม้หิน ผลิตกังหัน-
คอบกสิต เหมสีกและแม่ต่าง ๆ
- 19. ผลิตกังหันโลหะและเครื่องเครื่องจักรต่าง ๆ
ต่อตัวถังรถ อะไหล่และส่วนประกอบ
ต่าง ๆ ยางรถยนต์ เคมีภัณฑ์จาก-
ปิโตรเลียม อุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องมือ-
เครื่องจักรต่าง ๆ
- 20. เครื่องเคลือบดินเผา ปูนขาว

ข. อาหารระบอง อุตสาหกรรมอาหารระบองที่สำคัญของบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง คือ สับปะรดระบอง และ ปลายระบอง

- สับปะรดระบอง ควรมีการขยายตัวในบริเวณอำเภอชะอำ ซึ่งเป็นบริเวณที่กำหนดให้เป็นแหล่งปลูกสับปะรด และสามารถรับวัตถุดิบจากอำเภอเมือง ปรานบุรี และ กุยบุรี ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ใกล้เคียง

- ปลายระบอง เนื่องจากต้องใช้วัตถุดิบที่เป็นผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ โรงงานจึงควรกระจายตัวอยู่ในบริเวณที่ใกล้ชายฝั่งทะเล ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสาคร เมืองสมุทรสงคราม และ บ้านแหลม

ค. มันเส้นมันเม็ก ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กและมีจำนวนมาก ต้องพึ่งพาวัตถุดิบคือ มันสำปะหลัง ซึ่งมีการปลูกกระจายตัวอยู่โดยทั่วไป จึงมีผลให้ที่ตั้งของอุตสาหกรรมมันเส้นมันเม็กกระจายตัวตามแหล่งวัตถุดิบ ได้แก่ บริเวณอำเภอท่ายาง เค็มบางนางบัว สามชุก คอนเฑีย ลาดหญ้า พนมทวน บ่อพลอย เมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง จอมบึง และสวนผึ้ง

ง. อาหารสัตว์ วัตถุดิบที่สำคัญ คือ ข้าวโพกลี้นสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ เช่น ปลาเบ็ด อุตสาหกรรมอาหารสัตว์จึงควรมีที่ตั้งอยู่ในบริเวณอำเภอซึ่งเป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลัง และอำเภอที่อยู่ใกล้ทะเลเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมปลากระป๋อง

จ. แปรรูปไม้ เนื่องจากต้องใช้วัตถุดิบจากแหล่งป่าไม้ และวัตถุดิบมีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก ขนส่งลำบาก โรงงานจึงควรเลือกที่ตั้งในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำที่สามารถรับวัตถุดิบจากแหล่งป่าไม้ได้โดยสะดวก ได้แก่ บริเวณอำเภอไทรโยค เมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง ท่ามะกา บ้านโป่ง และโพธาราม

ฉ. กระดาษ เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งวัตถุดิบจากป่าไม้ ฐานอ้อย ฟางข้าว ดังนั้นโรงงานจึงควรเลือกที่ตั้งในบริเวณที่สามารถรับวัตถุดิบได้สะดวก ได้แก่ ที่ตั้งในบริเวณที่เป็นที่ตั้งของโรงงานแปรรูปไม้ น้ำตาล และบริเวณอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม

ข. โรงสีข้าว ควรมีที่ทิ้งโรงงานกระจายตัวอยู่โดยทั่วไปบริเวณที่เป็นแหล่งปลูกข้าว

ฅ. ย่อยหินและคุกกทราย โรงงานอุตสาหกรรมควรมีการกระจายตัวในแหล่งวัตถุดิบใกล้เคียงบริเวณอำเภอที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งมีทรายตกตะกอนอยู่ที่หนองน้ำมาก ส่วนย่อยหินทาง ๆ ปรากฏว่าโรงงานส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้ภูเขาเนื่องจากวัตถุดิบมีน้ำหนักมาก บริเวณที่เป็นที่ทิ้งโรงงานย่อยหินและคุกกทรายดังกล่าว ได้แก่ บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง ท่ามะกา บ้านโป่ง ไทรอาราม และโดยเฉพาะอำเภอเมืองราชบุรี ซึ่งปัจจุบันมีการประกอบอุตสาหกรรมเหล่านี้มาก

2.4.2 อุตสาหกรรมที่ควรมีที่ทิ้งใกล้แหล่งวัตถุดิบและตลาดภายนอก ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นเพื่อทดแทนการนำเข้าและเพื่อการส่งออก ทั้งวัตถุดิบและตลาด ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงาน ดังนั้นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวจึงควรตั้งในบริเวณที่สามารถรับและส่งวัตถุดิบ สินค้า ใกล้เคียง อุตสาหกรรมที่มีลักษณะดังกล่าว ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์เคมี เครื่องเคลือบดินเผาและเครื่องสุขภัณฑ์ บริเวณที่ควรมีการขยายตัวของโรงงานเหล่านี้ ได้แก่ บริเวณอำเภอเมืองสมุทรสาคร กระทุ่มแบน สามพราน นครชัยศรี และเมืองนครปฐม เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และมีเส้นทางคมนาคมติดต่อสะดวก

2.4.3 อุตสาหกรรมที่มีความจำเป็นในการตั้งโรงงานในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคม ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เช่น การทอตัวถังรถยนต์ ผลิตภัณฑ์รถยนต์ ซ่อมเครื่องยนต์ และอุตสาหกรรมเคมี เช่น ผลิตภัณฑ์ยาง ซ่อมล้อคอกยาง บริเวณที่ควรมีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคม และบริเวณที่มีการคมนาคมขนส่งมาก ได้แก่ บริเวณอำเภอบ้านโป่ง เมืองราชบุรี เมืองนครปฐม สามพราน กระทุ่มแบน และเมืองสมุทรสาคร

2.4.4 อุตสาหกรรมที่มีปัญหาในเรื่องมลภาวะ เช่น เสียงดัง อากาศเสีย และน้ำเสีย ควรให้มีการขยายตัวในบริเวณที่เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมของภาค คือ นิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาคร ในบริเวณอำเภอเมืองสมุทรสาคร ซึ่งเป็น

นิคมอุตสาหกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการรองรับอุตสาหกรรมที่มีปัญหาเรื่องมลภาวะใน
 คานทาง ๆ อย่างสมบูรณ์แบบ อุตสาหกรรมที่ควรมีการขยายตัวในเขตนิคมอุตสาหกรรม
 ไคแก อุตสาหกรรมสิ่งทอ เคมี เช่น การผลิตสารเคมีประเภทโซดาไฟ กรดเกลือ
 กรดกำมะถัน ผลิตภัณฑ์พลาสติก เชื้อเพลิงต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนั้นอาจพิจารณา
 ให้มีการตั้ง ไคในบริเวณที่ยังไม่เกิดปัญหามลภาวะแต่จะต้องมีการควบคุมระบบมลภาวะ
 ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมเสียขึ้นในบริเวณนั้น สำหรับ
 บริเวณริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งมีปัญหาเรื่องน้ำเสียควรควบคุมมิให้มีการตั้งโรงงานที่น้ำเสีย
 เพิ่มขึ้นอีก เพราะแม่น้ำแม่กลองในปัจจุบันมีความสามารถในการรับน้ำเสียได้ใน
 ระดับต่ำ ส่วนโรงงานประเภทอื่นที่ไม่มีปัญหาเรื่องมลภาวะ อาจอนุญาตให้มีการตั้ง ได้

2.4.5 อุตสาหกรรมที่ควรมีการขยายตัวในเขตเมืองหลัก อำเภอเมือง
 ราชบุรี ซึ่งเป็นศูนย์กลางกระจายความเจริญทาง เศรษฐกิจและสังคมภายในภาค ควร
 สนับสนุนให้มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่มีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐาน หรืออุตสาหกรรม
 ที่มีลักษณะเป็นทวน้ำ (Strategic Industries) อุตสาหกรรมต่าง ๆ ภายในภาค
 ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่นสูงและมีการจ้างงานมาก อุตสาหกรรมที่ควรส่งเสริม
 ไคแก

ก. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง ซึ่งในปัจจุบันอำเภอเมือง
 ราชบุรี เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมคูหาและย่อยหินของภาค สามารถใช้เป็นที่ตั้ง
 ก่อเนื่องกับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ก่อสร้างได้ เช่น ผลิตภัณฑ์คอนกรีต และนอกจากนั้นอาจ
 ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมถลุงแร่ ซึ่งจะก่อเนื่องกับ
 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง

ข. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะและเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ
 เนื่องจากอำเภอเมืองราชบุรี จะเป็นศูนย์กลางกระจายความเจริญของภาค ดังนั้นการ
 คมนาคมขนส่งจึงมีความสำคัญ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่ง คือ
 อุตสาหกรรมท่อตัวถังรถยนต์ ซึ่งจะก่อเนื่องกับอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ประกอบและอะไหล่
 รถยนต์ อุตสาหกรรมยางรถยนต์ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์จากปิโตรเลียม อุตสาหกรรม
 เครื่องอุปโภคไฟฟ้า และอุตสาหกรรมเครื่องมือ เครื่องจักรต่าง ๆ เป็นต้น

ค. อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งของภาคที่มีแนวโน้มการพัฒนาสูง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นเพื่อทดแทนการนำเข้าและเพื่อการส่งออก จึงมีมูลค่าเพิ่มสูง ดังนั้นจึงควร สนับสนุนให้อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณอำเภอเมืองราชบุรีเป็นจำนวนมาก มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในด้านการผลิต ประสิทธิภาพในทางผลิตและตลาดของสินค้า ซึ่งจะเป็นผลก่อให้เกิดให้อุตสาหกรรมผลิตปูนขาวและแร่ธาตุต่าง ๆ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย

จากรูปแบบการขยายตัวของที่ตั้งโรงงานในบริเวณต่าง ๆ ดังกล่าว จะมีผลให้อุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลองมีการขยายตัวอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เหมาะสมกับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้ ลดปัญหา และผลกระทบในด้านการตั้งโรงงานที่มีที่บริเวณลุ่มน้ำแม่กลองลง อันจะเป็นผลให้โครงสร้างอุตสาหกรรมภายในภาคมีความมั่นคงพอที่จะเป็นตัวนำในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นในภาค เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการผลิตในสาขาเศรษฐกิจอื่น แหล่งงานขยายตัวเพิ่มขึ้น รายได้ประชากรเพิ่มสูงขึ้น และลดปัญหาการอพยพออกนอกภาคของแรงงานลง อย่างไรก็ตามการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมบริเวณลุ่มน้ำแม่กลองจะประสบความสำเร็จลงได้ก็ต่อจากอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาลดและสนับสนุนกันอย่างจริงจังจึงอันจะเป็นแบบแผนต่อการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมอื่น ๆ ต่อไป